

Predplata van Šibenika:
 — na tromjeseč 3 Kr.
 — na pô godine 6 Kr.
 Predplata u Šibeniku
 sa donašanjem lista, u kuću
 jednaka je kao i van Šibenika.
 Pojedini broj stoji 6 para.

HRVATSKA RIEČ

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM.

Šibenik, 27. rujna.

Zajedničko djelovanje današnjih oporbenih stranaka u Hrvatskoj, iako ne obстоji, po sebi se nameće, čim o njemu razmišljaš. U nas nijedna stranka nije toliko jak, da može računati na bilo koji politički ili socijalni narodni uspjeh. I dok svaka stranka može predobiti koju kotor, protutri u sabor koji je zastupnik, izdavati svoje novine, širiti svoju nauku, svoja načela, nijedna ne može suprotstaviti se neprirjetljivima naroda, te same po sebi što koristira i trajna izvođština. A da je ovako, to vidimo, to i ne treba dokazivati. U užoj Hrvatskoj n. pr., kroz ovih zadnjih 40 godina ustavnog života, dolazile su na vladu različite stranice, ali, jer je svaka bila slabih osnova u narodu, nije nijedna izvođila ustavnu vladu, odgovornog bana, ili bilo što mužlja za pravi razvitak narodnog života. A to je s toga, što je bila pripravna ulagavati se vlastodržcima, samo da se odriži proti opoziciji, koja ju je nastojala srušiti samo za to, da znamenju ljudi, a ne sustav. U ovo 40 godina ustavne borbe ni bez prestantka vidimo različite skupine ljudi pripravnih dogovarati se i klanjati se Magjarima, dvoru, različitim vlastadom; vidimo da ove skupine uspijevaju, dižu se, padaju, zamjenjuju jednu drugu, ali da od tada nije nikada bilo nikakve koristi za naš politički, državni život.

Ovaj nesretni običaj nije n. danas prestat. Već sam pokusao, da su pojedine skupine i u zadnje doba, *svaka o sebi*, htjele stupiti u dogovor sa magjarskom opozicijom, u čije će ruke doći magjarska vlast, dosta je, da nam dokaže nemoć svakog našeg strančarskog pokreta. Jer niti je Magjar, niti je Austrija toliko silipa, a da ne uvide, kako je naša i najjača stranica sama o sebi slaba da uspijeva vlast. Svaka naša stranica, pa i najlozljivija, da dodje na vladu, imala bi dva neprirjetljiva proti sebi. Jednov vanjskog, drugovnutrijeg. Nutrni neprirjetljiv, opozicija nastojat će ju srušiti, vanjski, Magjar ili Niemac, nastojat će ju izrabiti. I to takova vlasta nastoji se ulagavati, pušta se izrabljivati, samo da proti opoziciji sačuva svoj položaj. To je užrok našeg podrednjog stanja i svih naših neprestanih neuspjeha, kada i svih naših ponajče, koje smo doživjeli preko rebskih naših domaćih vlasta.

Ovoj igri nedestojnoj naroda, koji se staje i koji hoće da napreduje, treba jednom na kraju stati.

Može li ovo stanje popraviti jedna ili druga ili treća stranka? Ne može, jer i jedna i druga i treća, svaka po sebi slaba,

došavši na vladu bez sudjelovanja drugih stranaka, upada u onaj položaj, koji joj namće ulagivanje prema gore, a bezobzirnost, brutalnost prema dole. Ona, silom okolnosti i da uzdrži svoj položaj, postaje robskom vlastadom, koja nije nego na štetu svoga naroda. Ovaka je i današnja vladina većina u Hrvatskoj.

Ovu vladu ne može srušiti nijedna opozicionalna stranica, jer nijedna nije toliko jaka. A o tomu su njene stranice uvjerene, pa pripovedaju borbu proti sustavu, a ne proti vlasti. Medutim vladin sustav i vlada, to su dva pojma tako uzko spojeni, da nije tako lako razlučiti u čemu se vladin sustav razlikuje od same vlaste. Mi mislimo, da se vladin ustav ne može srušiti, ako se ne sruši vlast, koju tom sustavu služi.

Dakle uvjereni smo, da treba najprije srušiti vlast, a onda ju nadomjestiti drugom, koja ne bi htjele služiti sustavu, nego bi nastojala sustav promjeniti na korist svoga naroda.

Ovo poduzeće ne može na sebe preuzeti nijedna današnja opozicionalna stranica, jer je svaka, kako rekoso, za to preslabā. A i kad bi ga poduzela, njezin trud bi bio užaludan s razloga već spomenuti.

Da je ovako, to vi znamo, kad kažemo, da treba podignut narod, e da uzmogne srušiti ovo današnjo skroz nevoljnog stanje. Dakle cieli narod, ili barem njegovu većinu, treba da u tom poslu sudjeluje.

Na pobune, pa makar i onakove, kavke je bila god. 1903., ne možemo ni misliti, ni računati, jer smo slabi i jer ne bi dovelo do cilja i jer je srušivo i pogibeljno izlagati narod uzadljujući, stjetnoj kušnji. Ne ostaje nam, nego zakoniti rad. U tom radu valja da ovo nezakonito podredjeno naše stanje prestane.

Razmatrajući naše stanje s ovih gledišta, dolazimo na naravni zaključak, da je potrebna obča organizacija našeg naroda. A, jer je u našem narodu množtvo opozicionalnih stranaka, to sledi i od sebe, da bi se ove stranice imale složiti u svim zajedničkim točkama svojih programa.

Težko doba proživljivamo. Nad nama se ruši dualizam, koji nas može svojim ruševinam jače poklopiti, a možemo se, ako hoćemo, od tih ruševina ukloniti jači, zdraviji, nego što smo — pa se kraj njih ovisiti na svoje noge, slobodni, kao što smo nekoč bili.

Da to učimimo, ne smijemo vuci jedan desno, drugi lievo našu narodnu kolu, već treba da se svi sporazumijemo i složno uvere prema jednome cilju.

ovo staru hrvatsku županiju, već da ju je povjerio upravi odličnoga velikusa i bami Vardu.

Pošto pak i po primorskim gradovima oprični interesi hrvatski i mletački bivali ozlovljili većinu gradjanstva, to je sva mudrost vladanja Svetoslava hodila za tim, da ukloni ozbiljne razmire i sukob između jednog i drugog živja, a to omu imademo nečisto svjedočanstvo u muku mletačkih ljetopisaca.

Ne zna se upravni kamo ni kada dospi Svetoslav, ali naravno je, da hrvatski narod nije zaisto imao razloga žaliti za takovim vladaceom, a da je naprotiv bio ogroman njegovim vladanjem, neophitno je dokaz, što iz njegove smrti narod ne dopusti da se na prijestolju popne njegov sin Stjepan, za kojega su se Hrvati bojali, da bi vladao u duhu otca svoga.

Kraljevinu Stjepanu ne pomogao njegove sveze s Mletcima i s Carigradom, nego Hrvati predaju vlastu Kresimiru (II.), koji postade pravim hrvatskim kraljem, dočim njegov mladiji brat Gojislav postade banom.

Važno je ovde primjetiti, da je moć bana bila velika u Hrvata i da su bili u svojoj banovini faktično suvladari, jer zajedno s kraljem podiđivali zapovjedi i povlastice. Ako je to moralno biti kod banova, koji nisu kraljevske krvi, onda je tim

Taj cilj zajednički svim našim oporbenim strankama, upada u onaj položaj, koji joj namće ulagivanje prema gore, a bezobzirnost, brutalnost prema dole. Ona, silom okolnosti i da uzdrži svoj položaj, postaje robskom vlastadom, koja nije nego na štetu svoga naroda. Ovaka je i današnja vladina većina u Hrvatskoj.

Prema ovomu morale bi se naše stranke sklopiti zajednički savez i stupiti u discipliniranu koaliciju, kojoj bi bio neposrednim zadatkom srušiti današnju vlast u njem, a onda stvoriti slobodounski izborni red.

Ovaka koalicija ne bi se izlagala onim kukavim borbam, koje su nam ovih zadnjih 40 godina donile različite ljude na vlast, ali uvič robe vlastodržaca, nego bi promjenila i vlast i sustav njezin.

Bez ovakve zajedničke akcije ostasmo gdje smo i glodati čemo se međusobno na veselje naših gospodara i njihovih sluga, narodnih tlačitelja.

Ovakova akcija nije drugo nego ono, za čim je stranica prava u svoje zlatno dobro uvič težila, dok je okupljala u svoje krilo najrazličitije, ali i najznačajnije elemente narode.

I „čista stranica prava“, ako hoće da ju se drži narodnom opozicijom, mora da u ovom smjeru poradi.

Naše vinsko-trgovačke prilike

Prije nesretnog klanzole godišnjeg izvoza vina iz naše pokrajine dosio je od 700.000 do 800.000 hl, što je predstavljalo ne malu glavnici od 21 do 24 milijuna K.

Za doba klanzole ove cifre su se smajile za polovicu, što je dobio opravdanih prigovora sa strane svenkupnog pučanstva finansijalne pokrajine, jer je približno obča narodna bidea.

Razmatrajući naše stanje s ovih gledišta, dolazimo na naravni zaključak, da je potrebna obča organizacija našeg naroda. A, jer je u našem narodu množtvo opozicionalnih stranaka, to sledi i od sebe, da bi se ove stranice imale složiti u svim zajedničkim točkama svojih programa.

Težko doba proživljivamo. Nad nama se ruši dualizam, koji nas može svojim ruševinam jače poklopiti, a možemo se, ako hoćemo, od tih ruševina ukloniti jači, zdraviji, nego što smo — pa se kraj njih ovisiti na svoje noge, slobodni, kao što smo nekoč bili.

Da to učimimo, ne smijemo vuci jedan desno, drugi lievo našu narodnu kolu, već treba da se svi sporazumijemo i složno uvere prema jednom cilju.

ovo staru hrvatsku županiju, već da ju je povjerio upravi odličnoga velikusa i bami Vardu.

Pošto pak i po primorskim gradovima oprični interesi hrvatski i mletački bivali ozlovljili većinu gradjanstva, to je sva mudrost vladanja Svetoslava hodila za tim, da ukloni ozbiljne razmire i sukob između jednog i drugog živja, a to omu imademo nečisto svjedočanstvo u muku mletačkih ljetopisaca.

Ne zna se upravni kamo ni kada dospi Svetoslav, ali naravno je, da hrvatski narod nije zaisto imao razloga žaliti za takovim vladaceom, neophitno je dokaz, što iz njegove smrti narod ne dopusti da se na prijestolju popne njegov sin Stjepan, za kojega su se Hrvati bojali, da bi vladao u duhu otca svoga.

Kraljevinu Stjepanu ne pomogao njegove sveze s Mletcima i s Carigradom, nego Hrvati predaju vlastu Kresimiru (II.), koji postade pravim hrvatskim kraljem, dočim njegov mladiji brat Gojislav postade banom.

Važno je ovde primjetiti, da je moć bana bila velika u Hrvata i da su bili u svojoj banovini faktično suvladari, jer zajedno s kraljem podiđivali zapovjedi i povlastice. Ako je to moralno biti kod banova, koji nisu kraljevske krvi, onda je tim

Predplate i pisma šalju se Uredništvu. Nefrankirana se pisma ne primaju. Rukopisi se ne vraćaju. Oglasni, privobčena pisma, zahvala itd. tiskaju se po 20 para redak — ili po pogodbi. —

stalo iz trgovačkog ugovora, to se ipak ona nalazi duboko zasijena u srcu i pameti austrijskih i talijanskih državnika. Klanzola i dalje postoji! Uzmemo li razmjer izvoza našeg vina za doba klanzole s današnjim općitom čemo, da je današnji puno niži od prevoza, te bi se moglo reći, da je austrijski ministar bio prorok, kad se onako duhovito našlio sa častnim zastupnikom Biankinom, većle mu u parlamentu na njegove javne protive protiv klanzole; „Klanzola“ je podigla cijenu dalmatinskom vinu i vinsku izvoznu trgovinu.

Ove rieči ministrove odkrile su nam dušu i src svih odlučujućih faktora i uvjerenja su naš, kako oni o nama misle, te koliko je njima stalno do našeg napredka i blagostanja. Ove rieči ministrove nisu drugo presta ironija. Rekl bismo, da je to neznanje, ali ne snijemo, jer je pred nama zlatna osnova g. Zotta, koja govori protiv, a nije moguće, da ministru nije poznata ona hrpa kartušne, jer je radi nje g. Zottiu udjeljen zlatni krst i šesti razred čina.

Na temelju ove osnove za samu vinarsku pouku u našoj pokrajini vlast bi bila dužna da troši 13.300 K na godinu, a ona evo ne troši niti pare. Što se mi dakle i namo nadati s vladine strane? Ništa. Ta evo je već u prošlom mjesecu proteklo 9 godina, da je osnova nad. Zotta morala stupiti u djelo i na polovicu je moralna Dalmacija ekonomski biti prepoređena, a kad tamo mi opažamo, da mjesto napredka nastaje svagdanjino nazadak.

Kao što nije vlasta ništa ozbiljna učinila, da nas obiskri zdravom vinskom poukom, tako isto nije ništa učinila, da našu vinsku trgovinu podigne, da našem vinu prokrpi put u trgovinu.

Znamo, da će nam se reći, da svaki posjednik ima da se sam skrb, kako da što bolje umovi svoj proizvod, ali za to sveta je dužnost svake otčinske vlaste, da tom posjedniku stavi na razpolaganje svu ona sredstva, koja olakšaju izvoz i prodaju njegovih proizvoda. Je li se i u čem naša vlast podbrinula, da nam olakoti izvoz našeg vina, ili se postarala, da mu prokrpi put u svjetsku trgovinu? Ne samo da u ovom pravcu nije ništa učinila, već nam je posao izvoza i otežala, pošto nas je ostavila bez željeznice, koja bi nas što kraćim putem, a tim i jeftinijim prevozom spojila sa svjetskim tržištem.

Ne može nam nitko reći, da se mi ne brigamo, kako da nadjemo kupca našem vunu, jer ćemo naći svakud naših trgovaca, koji toče naše vino, ali na žalost oni ne

ljevi rodjaka; da je gradskim načelnikom Dobrošin Bolice od hrvatske porodice Madjevića (Mandius-Maius) onda imena svjedoka kod najsvetijanjih čina: Cielo, Budek, Deša itd. To isto možemo kazati za Split, u kojem za kralja Kresimira II. vlasta neodvisna načelnik Prestanji od plemenite hrvatske porodice Crnića (Cerne), te u Rabu, gdje je prijevremen Hrvat Belata na gradske hrvatske vješnike Dabra, Brzana, Damira itd.

Ove okolnosti utvrđuju nas u mislu, da je kralj Kresimir II. sada doista vojevao i da je, 1017. opet uzpostavio u bizantskoj Dalmaciji predužnju vlast hrvatski, slijedeći u tom politiku svoga otca.

Nego, vraćajući se opet na onu kratku hrvatsku mletačku ljetopiscu, po kojoj je Kresimir uznenirivao „svagdanjim naštajima“ Zadar i druge gradove dalmatinske, nastaje pitanje: kakvom je silom razpolagao kralj Kresimir, da zauzme te primorske gradove, osobito pak Zadar?

Što se tiče kopnene vojske, nema sumnje, da je Hrvatska mogla razpolagati pretežnjim i boljim silama, nego li Skupnovlada, ali da kopnena vojska mogla te pleniti i pustošiti zadarsku obalu, a nipošto nauditi utvrđenomu, morem zaoklopljenom gradu, kao što bijaše Zadar.

Ako je Kresimir mogao nauditi Zadru i na nj

mogu, da odole utakmici inostranaca, koji uživaju sve moguće polaskice. Mi bismo hotjeli, da se naša vlast i odlučujući faktori pobrinu za prodaju našeg vina onoliko, koliko se brigaju za prodaju pive (bire), te da svoj mar ulože oko občinskih upraviteljstva povećih gradova, e da olakšaju uvoz našeg vina, kako olakšavaju po vladinu napuktu uvoz pive.

Njihov preveliki mar za ovim švabskim pićem čuti i naša pokrajina, a tim trpi i naš vinski proizvod. Kad je naš sabor jednoglasno prihvatio zaključak, da se poveća mali pokrajinски prizrek na pivo, a da tim priteče u pomoć blednom ekonomnom stanju mukotrpnog svog učiteljstva, bečki se ministri ko jedan čovjek odmah složile, da se ovaj zaključak nema doneti kralju na potvrdu, jer da bi tim trpao uvoz piva u jednu pokrajini. Ovi isti ministri malo kasnije hotjeli su nas obdariti zakonom, kojim nam se je htjelo zabraniti praviti bevanđu i za kućnu porabu, e da tako budemo prisiljeni pitи naše vino. U samom našem gradu ovog ljeta popilo se dva put više piva negli vina i bevanđe skupa. Osam je lokalna, gdje se u Šibeniku toči pivo, a od ovih ne znamo koliko ih je dobito dozvolu sa strane občinske vlasti.

Rečeć nam se, da su ovo sitnice, što ne mogu da zadovolje velikoj izvoznoj potrebi, koju čuti svagdano i sve to više naše vino. Istina je, da su sitnice, ali smo ih iznieli za to, da se vidi, kako se naša vlast zna i za ovе sitnice zauzeti, samo da pomognem uvozu, a tako i razprodaji pive, naštu našeg domaćeg proizvoda. Pošto se s vladine strane nije ništa učinilo, a niti se misli učiniti, kako da se podpomognem naša vinska trgovina, to je naša dužnost, da se sami skrbimo, kako da nadjemo kupca i potrošioca našem vino, a ovo ćemo lakše postići, ako budemo proučavali ukuse potrošača i naprama tome budemo li pravili samu takova vina, koja će tome ukusu zadovoljiti. Svagdani nazadak naše vinske trgovine siluje zemlju, da ona učini ono, što bi bila dužnost vlaste, kad ona ne će, te stoga željno očekujemo otvor ovogodišnjeg sabora, sjeđure, da će on stvoriti valjanih zaglavaka za izvedenje kojih biti će dostatna ona sredstva, kojim pokrajina može da razpolaze, jer od vlaste, kako svagdano vidimo i kako se svagdano uvjeravamo, nemamo se ničemu dobru nadati.

Parobrodarsko pitanje

U broju 39. našeg lista pisali smo proti udruženju naših domaćih parobrodarskih društava sa Lloydom uz pokroviteljstvo vlade i finiranje tog poduzeća po njemačkom „Kreditu“, jer da bi to donielo našoj zemlji velike štete i predalo Niemu gospodstvo na jadranskom moru. Pozvali smo sve občine, korporacije, pojedince i sabor neka uzrede, da parobrodarenje na jadranskom moru ostane ili dodje u hrvatske ruke, neka finiranje novog društva prenzmnu naši domaći hrvatski i slavenski zavodi. Završili smo: Oprimo se! Prieti nam Drang!

nasmrati, morao je upotrebiti pomorsku silu, t. j. ratnu mornaricu, koja je i kasnije uvek odlučivala u ratnim poduzećima proti tom gradu.

Ako je dakle Zadar došao u ruke Hrvata, kao što dodješ i ostali primorski gradovi, ta se pobjeda imala prispisati junačtvu pomorskih junaka šibenske županije, jer je tu jedino z Krešimirovićima doba moralna bit usredotočena hrvatska ratna mornarica, pošto drugog hrvatskog primorja nije bilo.

I uprav, pazimo li dobro na rieči mletačkog kroničara: „... Cresimirus... Jadram... quotidians incursionibus inquietatus...“ pazimo li's druge strane na topografski položaj šibenskog primorja i otočja na pramačadru, lako ćemo se uvjeriti, da ti našrati nisu mogli izvesti nego šibenski Hrvati na svojim ratnim ladjama.

Kad k tomu nadodajemo, da otoci Rab, Krk i Osor nisu se mogli osvojiti nego s mora, tada cienimo, da nismo pretjerani, kako nam tobože njeki prigovaraju, ako pripišemo hrvatskoj mornarici toli zamašnu ulogu u ovom ratu.

Da je pak hrvatska mornarica za onih doba bila majstrogurnija u šibenskom zaljevu i po lukama šibenskog primorja i otočja, to smo kušali dokazati, pak ne znamo uprav s kojeg bi se razloga to naše mnenje dalio pobiti, ili za što bi mu se bez razloga prigovaralo.

Ovaj naš poklik, ako ikad, to bi danas morao, da se ori kroz cijelu Dalmaciju. Službeno se naime javlja, da je učinjeno sve potrebito, da se novo družtvo oživotprije, a financiranje, da će preuzeti njemački „Kreditanstalt“ i „Unionbank“ u družtvu talijanske „Banca popolare“ u Trstu. *Opak, da su isti parobrodari dogovorno s vladom zahtijevi.*

U ovu vlast mi vjerujemo, kao i to, da su parobrodari dogovorni sa njemačkom vladom. Za parobrodara ovo je pitanje novca, ali da Dalmacija i za njezinu pučanstvo ovo je pitanje i novca i budućnosti i u narodnom i u ekonomičnom pogledu. Nisu parobrodari vlastni, radi časovite koristi, predavati našu pomorskiju budućnost Niemu, da nas i na ovom izključivo našem polju podjarmi. Tim manje, što se ovo poduzeće može urediti na čast i na korist zemlje i istih parobroda.

Mi, kao sinovi ove zemlje, treba da se opremo novim nastojanjem tujdjinaca i kratkovidnoj špekulaciji domaćih sinova. Mi smo već raztumčili do čega bi nas novo družtvo dovelo i u narodnom i u novčanom pogledu.

Ali da nije druge, već samo što bi sjeđište novog družtva bio Trst, već bi nam to donjelo strašnih šteta. Makarska, Šibenik, Dubrovnik, Split, Vis očiteli bi veliki udarac, a na tisuće naših obitelji, koje su zaposlene i žive u parobrodarskim društavima bili bi lišeni dobiti. Naše agencije poplavili bi tujdjinci. Družtvo bi bilo u svakom pogledu ne samo nenarodno nego i protinarodno. Tako bi ovo družtvo, koje bi moglo biti i narodno i na korist i diku naše zemlje, pretvorilo se i novčano i svojim osobljem u veliki pogubilj, u veliko oružje proti našem narodnom bivstvu. A da je tako, jamči nam poznatni *Drang*.

Proti ovoj pogibelji treba da sve naše sile uložimo.

Na 26. tek. rujna bio je uži sastanak Splitu. Naše Uredništvo je tom sastanku brzojavno svoje stanovište izjavilo. Ali mislimo, da sastanak nije dostatan. Trebalo bi savzati veliku skupštinu, kojoj bi svi vidjeli i izdali, kako da se ugovori učestvovanje naših u sastanku, kojim pokrajina može da razpolaze, jer od vlaste, kako svagdano vidimo i kako se svagdano uvjeravamo, nemamo se ničemu dobro nadati.

U ovom poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Kako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Kako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo ne smije u Dalmaciju obustojati. Naše more ne smijemo izdati tujdjinu, da ga on svojim kapitalom podjarmi, da nas on i narodnostno i ekonomično utuže i nehotič, svojim zauzimanjem krivi da smo došli do ovoga.

Ako smo poslu barem ne bi smjelo biti strančarstva. Interes zemlje je jači od interesa pojedinaca. Interes naše narodnosti zahtjeva proti novom družtvu rat do iztrage! Ovo novo družtvo

telj finansiјalnog odbora*, koji je imao decenija bio uzrok, da nam se obetavalo mrvica i sručni dohodacivalo, ali nužne i zasluzne plate nikada.

Obzirom na to, da se sa svim onim u "M. Jedinstvu" napisanim ništa drugo ne nastoji, nego naškolici uredjenje naših plata i obzirom na to, što se nepravedno hoće, da zapostavi jedan i to najveći dio učiteljskoga dalmatinskoga, kojemu je bila zajamčena pravedna jednost, friezimo seosko, varoško i ono, pravčivo gradsko učiteljstvo najodlucnije prosječe protiv onakovom štetnom pisanju smutljivog "Jedinstva" i splitskih nastavnika, te po pozivu "Savez dalmatinskog učitelja" da i on po dužnosti protiv tome ustanje i da nam, tako živ bo, po „duši“ razumrati, zašto je, a bez glavno skupštine, opet u zadnji čas saborn pred vratim prikazao novu osnovu zakonsku ili „Savez“ čeli stofima osnova, a nijedne plaće? Mi, otvoreno ćemo reći, sumnjamo, da je to sve fina manevra, a da većina ostane... izigrana!*

Člka učo iz planine za se i za istomisljenike.

Rogoznica. *

Ovdje je zavladalo uprav abnormalno stanje za ribare. A poznato je svakome, da je rogozničanski ribarstvo glavno vrlo življenu. Od nekog doba nastale su takove prilike, da je upravo one mogućno ribarstvo, da pristranost vladinih organa dopire do tih, da izazove ozbiljne neprilike, a pri svemu tome pomorska vlada, na koju se nisu ribari raznim molhama obraćaju, a da svoj obrt unapredje, ostaje gubitka i nimes. Njihove se tuže ne uslišavaju, na rješenja treba čekati po nekoliko mjeseci i tako se Šibeniku njihovi interesi hirini i zaporabljaju tako odvješnjeg c. k. finansiјalnog responenta, koji je ujedno i lucski opravnik.

Prvične moramo izisknuti, da je nadzor nad ribanjem povjeren zaljubože osobi, koja je za tu službu skroz nesposobna, jer zanesiće za vinom, pa u opojnom stanju počinje svakojakih ludorija, te nije izključeno, da jednog dana dođe do kruptnih neprilika između njega i lucke opravnik.

Potvrdio se svakog moramo izisknuti, da je nadzor nad ribanjem povjeren zaljubože osobi, koja je za tu službu skroz nesposobna, jer zanesiće za vinom, pa u opojnom stanju počinje svakojakih ludorija, te nije izključeno, da jednog dana dođe do kruptnih neprilika između njega i lucke opravnik.

Pristranost c. k. finansiјalnog responenta i lučkog opravnika toliko ga zasplojpije, da je pri početku ribanja davao nješkim ribarima po 3 brusktu, a drugima, koji su imali iste mreže i sprave, nije davao ni jedan. Radi toga je među ribarima bio nastao velik nemir, i hvala samo nastojanju občine i pomorske vlade u Trstu, ako se taj poziv bez groznih posljedica izvršava.

Ribari za svoju korist traže sve moguće poste, gdje bi riba lovitvi mogla biti dobro, a u času, kad je to lovitvi i ribu skupio, bano iznenada upravitelj svjetionika su dva čovjekata, raztjera ribu i potjeru ribe.

Responent drugi dan maredi, da na tom mjestu ne smije nitko svjetiti (lovitvi), dok ne dobije za to dozvolu od starjevine vlasti.

Kad bi se stvar tim bila završila ni pô jada! Nego, kad su drugi nješki ribari čuli, da izpod svjetionika „Scogljo Mulo“ ima lova, podješe odmah drugu većer sa 5 ribarskih ladjad i ta su svjetili nemestani. Upravitelj lanterne i responent nisu im to zabranili, te su oni preko cieleg mračku u slobodno svjetili.

Kraj ovakvih odnosa, koji vladaju ovdje su upraviteljima lučko-zdravstvenih izložbenstava postali finansiјalni nadstražari, nije čudo, sko se ljudi baš neškavim strahom ribarstvu bave iako taj zanat posve napušta, da ne upadnu u neprilike. Pa kako i ne bi, kad im se prave sve moguće vesakije, kad se preko noći stvaraju neka neprilika i bezmislim pravila, koja nemaju druge svrhe, da li te, da se ribarima oteža življjenje i da ih se s napravde uvede u napast.

Jos čemo nešto. Pomorska vlada ima u Rogačnicu jedan ribarski svjetionik, što ga od godine do godine daje siromašniju ribarima. Ove godine podnio je u svru možbu jedan siromašniji ribar, ali je g. responent izvješio, da je on dobrostajnik, i tako je taj svjetionik ostao i nadalje u rukama jednog doista dobrostojeg ribara, koji ima svoju svjetioniku. Tako je vladin svjetionik bio upotrebljen ondje, gdje mu po pravici nije moglo bit mjesto, a siromašni molitvi morace se sljužiti i učem, a kasnije pa u skrajnoj potrebi unajmiti svjetionik kod jednog zlarinjaca.

Pristranost g. responenta ide još dalje. On zadržanje vlasticima ladjad prevažati bilo svoje kućne osobe bilo svoju vlastitu trgovinu na Lloyd parobrodu, što dolazi dva put sedmice u Rogačnicu i pristaje ured luke uz plutu (buon).

Ovakove se anomalije ne daju već tripeti, i mi ih danas evo naprostio iznesimo, da ih pomorska vlada saznade i predizme zatim odmah potrebite i sliodne mjerje, da već jednom prestanu. Ostane li i ovaj naš glas glasom vajpijnog u puštinji, nek ne bude nikome zašudno, ako udaramo u druge diplome.

Iz okoline Šibenika.

U ponedjeljak, dok su u Primočtem izvezala tri mornara na parobrodu "Obrvac" sidro, desila se nezgoda, da je ručica "vinča" zahvatila jednog mornara po glavi, koji se obliven krvju odmah snrušio na zemlju, drugoga je shvatila lagano po glavi, a trećega po nozi.

Jaki je levana gomio parobrod natrag, te mornari nisu mogli odoljeti, da uzdrže "vinču", jer je zapori bio pokrenut. Ima se zahvaliti kapetanu, što je odmah dao napred zavesti, da se nije dogodila veća nesreća, te da nije jednom mornaru odnielo obje noge. I to je red i oprez, koji vlada na Negrevim parobrodom!

Ali sto je najsavje prenerazilo bilo je to, što se nije moglo na parobrodu naći ni vode ni kvase niti komadići krpe, da se nesretne zavere glava, već je jedan putnik izvadio dva čista rubca, kojima su mu zaustavili krv.

* Za ovaj dopis preuzimaju odgovornost g. dopisnik.

Na svakom parobrodu moralia bi absolutno biti jedna malta putna ljekarna, da se bar na najelementarniji način može doskočiti ovakvim nezgodama. A i da, gospodu Negriju je to deveta brig, njemu je naprće zgrati puški novac, kojim se eto obogatio, a da nije nikad pokazao ni zere ljubavi ni poštovanja prama narodu, s kojim žive. Al nek bude uvjeren, da narod ne zaboravlja tako lako tu crnu nehrarnost.

Putnik.

DOMAĆE VIESTI

Francuzki izletnici. U ponedjeljak večer prisjeće u našu luku na parobrodu „Le de France“ francuzki izletnici, sve saradnici ili izvještajni uvaženi francuzi „Revue Générale des Sciences“, predviđeni od g. L. Oliviera. Iako je bjesnilo nevremje, ipak se izkrcase, da razgledaju grad. — Gosp. donaćelnik Dr. Krstelj pozdravio ih je imenom grada, pa ih onda s drugom gospodom, koja se rado odzvaze pozivu, da izletnicima budu kao tumači, provele gradom. Na večer im je imala udarati u počast „Šibenska Glazba“, ali vrieme nije dopustilo. Koncert je ipak izveden sinčić na ovaj predavanje.

Potvor pred sudom. Danas se je držala radi potvrdi prihvjeta razvijanja pred e. k. Okružnem Sudom u Šibeniku proti političkom činovniku Dru I. Mangjeru. Bila je potvrđivana prva osuda kojom je obtužen bio osuđen na 80 K globe ili 12 dana na zatoru.

Bilo je već i vrieme, da se prikrati jezik Dru Mangjeru, kojemu ni tudi poštjenje nije sveto. U svoju službu Dr. Mangjer imao je uvek potrebu, da svak ima obzira prama njema, a on bez ikakva razloga bacao se blatom na drugoga.

Odveć je star, a da bi ga ova opametila.

Nesreća od groma. Preksinjeo u 8 sati, dok je bjesnila grozna oluja, koja je odusila silnim povodnjem i krapom, u Zatonu udari grom u kuću Ive Lozina Mrše, umstvari na mjestu smrti mu Roka od 28 god., prohviši krov i zidove na petnaest mjesto. Jedna bačvina u konobi grom mu je takoder probio.

+ Ivan Kurilić, e. k. finansiјalni tajnik i kontinski porezni nadzornik, premijno je naglo u nedjelju na večer.

Prekisninačna omija navela je slihni štetu u cijeloku, najsložniji vinogradima i maslinama. Sa svim strana dolaze načiže i jadivike unesrećenih težaka. Baš u času, kad im pod glodarskim truba došao do ruke, gdje ga nevremje večini uništio. Hoće li to garant visoku vladu, hoće li usetiti bud kako u obzir ovu golemu nedaću?

Ivana Berettini. U nedjelju večer imali smo prigode, da čujemo ovu mladu pjevačicu, da te se uvjerimo o njezinoj vrijednosti, u koliko se to može tvertiti o umjetnosti, koja je tek izšla iz konzervatorija. Glas joj je dobar, intoniran, ali ne tako jak, da nadvlaže zaprke ambienta. Osobito navela je da se svidi u „Naturu“ Demet i u tercetu III. cina Ponchiellije „Giocconde“. Nije izključeno, da bi s vremenom mogla postati pravom umjetnicom.

Utopili se. Šime Žic iz Punta na otoku Krku je prošli sedmice svojom ladjom put Krapinu, dà tamo ukra uino. Između Raba i Lošinja uljavati ga nevremje, prevrne ladju i u valovima nadješće smrt starce Šime od 75 godina i jedan mornarski djeti od 14 godina, treći se spasi u ladjici, dok se na prevrnutu ladju namjeri jedan Lloydov parobrod.

Dodatačno zagrebačkom izvješčku o sokolskom slavi u Zagrebu moramo naglasiti, da su bila pri svečanosti zastupana i ova sokolska družba iz Dalmacije: sinjski Sokol od Dr. Masovića, makarski i splitski od Dr. Ivana Majstrovica. Drniški po Pavu Nakiću, te dubrovački od svoga učitelja Skendrovića, da su sa tva družta također po svojim zastupateljima sudjelovali pri zabijanju čavala u zastavu zagrebačkog „Hrvatskog Sokola“.

Gospodarski i vinogradarski koledar za god. 1906. Ovih dana ugledala je svjedo veoma jeftinu i upitnu godinu pod gornjim naslovom, a izdana od Hrvatske Knjižarične u Zadru. Cenna je samo 50 para, a u njoj može da nadje upute svaki gospodar i vinogradar. Od mjeseca do mjeseca, kako godina ide, čitatelj može da se potanči i obširno obavjeti o svim radnjama, koje se prema godišnjoj dobi imaju da obave u kući i dvorištu, u staji, u voćnjaku i povrtnjaku, maslinjaku i uljarici, na polju i livadi, vinogradu i konobi, te u pčelinjaku.

— Ovo je druga godina, koju pomenuta knjižara izdaje ovakvi koledari, i već se ove godine opaža znatan napredak u izdanju. Ovaj posljednji koledar snabdjevaju je s tridesetak slika, koje čitaocu zorno tumače teoretsko stvilo, a onda i sadržaj je obiljiti i raznovrstniji. — Kako je već spomenuto, ovaj lejni koledar vredi samo 50 para, pa ga najtoplje preporučamo svim našim gospodarima.

Hrvati u tudjini

Nerazumno izseljivanje. Hrvatski list „Sloboda“, izlazeći u Antofagasti (Chile), objelodan je nedavno ovaj dopis iz Yurunja (republike Bolivijske). „Gosp. uđenice! Izvolite mi dati malo prostora u „Slobodi“, da bi barem savjetom mogao koristovati mojim zemljacima, koji misle

putovati u Ameriku, da se ne dadu varati od bezdužnih agenata, kako se je nedavno dogodilo našima iz Like. Njih na broju 70 uputite se iz domovine u Bremen, da putuju u sjevernu Ameriku, a kad tamo stigle, nije bilo mjesto na parobrodu, tako da je valjalo čekati barem 20 dana i možda više, dok bi dobili putnu kartu. Mislići oni na veliki trošak, koji bi imali čekajući na mjesto, neki se od njih htjeđe povratiti u svoj zavičaj, ali agent, da ne izgubi proviziju, poče ih nagovaratati, da putuju u južnu Ameriku, da tamo ima dosta radnje za njih, a oni jednici pristajuće na njegove riječi i odputujuće! Prispjeće u Buenos Aires, i tu ih savjetovaće, da bi dobro učinili poći u Južnu, jer da ih donje emigracija mukte vozi i da će dosta radnje naći na željeznicu. Oni otidjuće, ali kad tamo stigle, ostade razočarani, pozdravio ih je gradnici, da jedni od njih nisu bili učinjeni, a oni imaju na ovaj način imali stradati. *Hrvat iz Brača.*

Pozor! Austrijskom ministarstvu unutarnjih posala stignule su vesti, po kojima bi stanje radnika u južnoj Africi, Angoli i Benguli vrlo nepovoljno bilo. Ministarstvo unutarnjih posala upozoruje izseljence, da se čuvaju seljenja u onamožnje krajeve.

Punta Arenas. U ovome gradu nadalje je danas mnogo Hrvata. Broje se do 2000, te sačinjavaju jednu od najvažnijih hrvatskih kolonija u novome svetu, a u samom gradu Hrvati lepo živu, skladaju i popodnevi se, imaju svoje vatrogasno društvo i svoj list „Male novine“.

Predleže svr uvjeti za sve to veći na predak. Ali i prekvac Punta Arenas, a u ovome gradu i hrvatski kolonije, koja u svojim rukama drži dobar dio trgovine i obrta.

Obziron na mnogo hiljadu našega naroda, što se godinice seli trbuhom za kruhom, a ne riedko glavom u vreći neznačajući ni kamo ide, a još manje da li će u kraju, u koji kreće, naći zarade, trebalo bi naše ljude naputiti u Punta Arenas, koja oskuđiva radnim silama, a može ih primiti u jedan mali i više stotina i dati im svima dobre zarade.

Svi, koji imaju ljubavi za radnju i značu stediti, napreduju baš orijaški.

Osobito radnici prolaze u Punta Arenas veoma dobro, jer njihov broj nije velik prama potrebi.

Svaki naš radnik, pak bio i prosti težak i ili ribar, nadje odmah radnje i zasluzbe.

Osobito to vredi za zanatljive.

Radi se ili na nadnici ili u zakup po pogodbi.

U obće radnicima, te zidjarama, drvo-djelećima i ribarima može se mirne duše preporučiti, da idu u Punta Arenas, jer ako im je draga radnja i stjedna nakon nekolicinu godina mogu se povratiti u domovinu dobro osigurani za starost.

Talijanska Kraljica Jelena i hravatska kolonija. U Campobassu u Italiji imade od davnine naseljenog hrvatskog putančanstva. Ove su godine u tom mjestu i o kolici obdržavane vojne vježbe, kojima je 23. kolovoza prisustvovao i kralj Viktor Emanuel s kraljevicom Jelenom. Na želučniku pozdravio je kraljicu Jelenu jedna hrvatska djevojčica iz selca Aquavida (Živa voda) i to na hrvatskom jeziku. Kraljica je bila očito vrlo radostno iznenađena, kad je usred Italije začula svoj materinski jezik, te je uzvratila razdraganu, isto tako u hrvatskom jeziku, što je razveselilo i tamošnji hrvatski puk.

NAŠE BRZOJAVKE

Spljet. 26. Na današnjem sastanku odlučena je oštra akcija proti osnovni parobrodara. Imenovan je odbor, koji će voditi pokret.

Beč. 27. Socialisti su u parlamentu demonstrirali proti mini-

stru predsjedniku Gautschu prigodom razpravljanja exposa.

Pariz. 27. Kina je pred vlastima prosvjedovala proti odluci Rusa i Japana, da dio vojske ostane u Mandjuriji.

Beč. 27. Ministar Fejervary danas je primljen od kralja u audienciju.

Budimpešta. 27. Po svoj Ugarskoj su duhovi uzrujani. Strah je pobune. Koalicija ulaže sve sile, da pučanstvo umiri.

Vlastnik, izdavač i odgovorni urednik: VLADIMIR KULIC.
Tiskarnica Ivan Staglinat — Šibenik.

Br. 7803.

NATJEĆAJNI OGLAS

Početkom školske godine 1905.—1906. razpoloživo je viša stipendija u ukupnom iznosu od K 1800 iz občinske blagajne za siromišne mlađe iz Šibenske občine, koji nče i kane učiti srednje, više ili strokovne škole.

Občinsko Vieće odlučiti će, koliko će stipendija udjeliti.

Natjecatelji moraju prikazati molbe ovoj občinskoj Upraviteljstvu do 10. listopada 1905.

Šibenik, 25. rujna 1905.

OD OBČINSKOG UPRAVITELJSTVA

Naćelnik

M. STOJČIĆ

Prisjednik

Dr KRSTELJ.

Stovanom občinstvu preporučujem upotrijebavanje MAGAZINOVE SMREKOVAČE, koja okrjepljuje želudac, razgrijava živce, zaustavlja proljev i lieči od groznice, tifusa, hunjavice i t. d.

Samo čista, odlikovana „Smrekovača“ dobiva se kod distileura

RISTA P. MAGAZINA
Šibenik (Dalmacija).

U najmlijuju se dve krasne sobe sa pokrovstvom na najljepšem položaju u glavnoj ulici. — Tko želi, nek se obrati našemu Uredništvu. * * * * *

Zlatarija Antuna Vučića
Šibenik (Glavna ulica)

Izbor svakovrsnih zlatnih i srebrnih predmeta, kao i dragocjenih kameja. — Kupuje staro zlato i srebro uz najvišu cenu. — Veliki izbor ljeplih galantarija pravog kinčkog srebra.

Sklađište svih vrsti stakala za uzdržanje i poljoprivredu voda, finih dalekozora, topionjaka, tla-komjera itd. — Primaju se i popravci uz najumjerjenje cene.

Gospodinu

JOSIPU SALVI-U

Učekarniku

Drnis

Kuna, 8/11.

Ne mogu, a da Vam ne izjavim, da su Vaši crveni vavoljeti zaista koristonošni za one, koji je grozica hrvata, jer parobrom tih vavoljata postigli su zeljene uspjeh.

Moran Vam se najsređaće zahvaliti, jer se danas četiri posve dobro u mome zdravlju

M. SKURLA.

